

[Transcript] Forklart / Ekstrautgave: Helgens Wagner-opprør er historisk. Hva gjør Putin nå?

I mange år var Amputins mann for drittjobber, men denne helgen her så fikk chefen for den russiske vagne gruppen åpenbart nok.

Lørdag vil gå inn i historien som en av de mest dramatiske dagene i moderne russiske historie.

For plutselig snuttete den private lege hern ryggen til Ukraina og satt i kursen mot Moskva i stedet. Og hele lørdagen marsjerte de gjennom Russland, men da de bare var noen mil under hovensdagen, så stoppt ut soldatene.

Hva skjedde egentlig i et av Russlands mest dramatiske døgn i nyere tid?

Og var dette å opprør å si for Putins regime og krigen i Ukraina?

Du hører på å få klart fra Aftenposten i dag med en ekstra episode om hva som skjedde da vagnegruppen gikk til opprør mot Putin.

Og mitt navn er Philippa Johannesburg.

Fredag la Jevgeni Prygosin.

Da vet han vagnar-sjefen som kjent som Putins kokk.

Han la ut en video på Telegram hvor han sette spørsmålstein med begrunnelsen for Russlands krig i Ukraina.

Og han anklager fassersminister Sergei Shagu for å angripe vagnasoldater med fly.

Rassiske arme atstopperer på den så barorske hilsonske nappravlinjer.

Helene Scheggista er journalist her i Aftenposten og har tidligere vært Ørsland korrespondent.

Hun har fulgt det dramatiske døgnnet i Russland hvor vagnegruppens leder Jevgeni Prygosin plutselig gjorde en hel omvending.

Han leder den private lege her en vagnar.

De var med på å invertere Ukraina i 2014 og har også vært delaktige i Syria og i Afrika.

Etter fullskaltig investjonen av Ukraina i fjord så har vagnar og Prygosin fått en stadig viktigere rolle i både den yngdenrussiske krigsmaskinen og den russiske offentligheten.

I Russland er det jo forbudt å kalle dette for en krig i hele tett.

Man bør ikke kritisere det, men det har Prygosin gjort og på fredagsekurset har han alle grenser.

Da sa han at det ikke egentlig var noen grunn til å inventere Ukraina.

Det var bare noe forstvarstoppene som hadde lurt pot inn med for å berike seg selv.

Han sa at Ukraina og NATO aldri var noen trussel mot Russland.

Dette falt ikke i god jord hos Russlands leder.

I noen natten begynte de statlige TV-kanalene og hudflette vagnørsjefen.

Det ble fortalt at han blant annet ville bli etterforsket for et vepnet opprør.

Men samtidig begynte det å cirkulere videoer av militære kjøretøy i en russisk by helt ved den sølige grensen mot Ukraina.

Og da verden våknet lørdagmålet, så var det til en mildt sagt sjokerende nyhet.

Lørdagmålet ble det klart at vagnørgruppe hadde takt kontroll over en by i Russland, Rostovna Dono.

Det er en veldig viktig by for Russere, for det er der de styrer mye av krigføringene i Ukraina fra.

Nå hadde vagnørsjefen takt kontroll over militære hudevudkvarteret i byen.

Plutselig kunde vi se videoer av tangs- og pansredesjøretøy som stod oppstilt i gatene, og rundt de stå tungt bevæpnede vagnørsoldater i uniform.

Nå gikk stå i kø for å kjøpe seg en kaffe på en kaffe eller prøvde å få tak i frukas på butikken, og overallt tog befolkningen i denne byen selvfis med soldatene og stritsvagnene,

[Transcript] Forklart / Ekstrautgave: Helgens Wagner-opprør er historisk. Hva gjør Putin nå?

og det var egentlig bare helt absurd og surrealistiske bilder.

Men så snart ble det ganske mer dramatisk for plutselig god tusenvis av leissoldater å marsjere mot Moskva.

Og vagnør sjefen hevdde at det ikke var snakk om et statskupp, men han la ikke skjul på at de hadde planer om å stoppe den russiske forsvarsledelsen.

Pregår sjen bad til og med Russere om å slutte seg til opprøret.

Vi er i staben. 7.30 minutter utra.

Vi er på kontrol.

Vajnene og objekter Rostov og aerodrom.

Snart kunne man se en lang kolonne med leissoldater langs mot det veien M4,

en vei som går fra Svarta-Havisør og hele veien til Moskva.

I løpet lørdagen kom det videoer av en lang kolonne med vagnør sjørtei på vei mot Moskva med så gravmaskiner som gravde hål i veien på motor veien M4

for å hindre at denne kolonn med militær sjørteis skulle skjøre forbi.

Det var også rapporter om russiske kamppelikopter som skjøre raketter mot kolonnen,

og det var også ubekreftede meldinger om et helikopter ble skutt ned av vagnør sjert luftvern.

Og med andre, det var full penik, og vi lødde på at vi kom til å foropleve slag om Moskva 2023.

Så intar Vladimir Putin, TV-sjermen, for å holde en tale til folket.

til folket.

Der kaller han vagen i chefen for en foreder,

og han anklager pregorsin for å ha ført soldatene sine bak lyset.

Da sa han, men nå er det ikke la seg splittet.

Det kunne faktisk virke som om Vladimir Putin var i ferd med å bli et offer for sitt eget system, men så blander presidenten i Belarusien.

Alt skal talfestes. Top score, ti av ti. En god vurdering for det å lys opp i Jernvores,

og kan få oss til å prestere bedre. Men gjør det samtidig verden til et litt kjøpere sted.

Hvis vi blir overvokket av en kommersjell eller offentlig,

så blir jeg velnøtt til å selv og selv og selv høre nye säsong av dip-dick i Podomi eller Aftonposten-appen.

Men denne siden, det var en slags forståelse, og kriset seemede til å være over.

Med bekreftet avtale mellom Putin og Prigorsin, lederen for vagnergruppen skal flytte til Belarus.

Da vagnerchefen stanns seg i kveld framrykking av mot Moskva, etter avtal med Belarus-diktator Lukaschenko.

Seint løde i kveld, så satte vi jo alle klare for å rapportera om dette slag i Moskva,

da det plutselig kom en overraskende venning i saken.

Vi vet at vagnerstyrkerne var i affald, var kommet seg 45.000 fra Moskva, kanskje opp til 20.000.

Men då annonserte presidentet i Belarus, Aleksander Lukaschenko, at det var ingått en avtale.

Hva gikk den avtalen ut på?

Den avtalen gikk ut på at vagnersoldaten skulle snu,

og det eskalerer situasjonen mot at de fikk amnestie eller sikkerhetsgarantier, at det ikke skulle bli drept.

Det er ikke helt kjent akkurat hva denne avtalen innebærer, men soldatene og vagnerschefen skal ikke straffe forfølges.

[Transcript] Forklart / Ekstrautgave: Helgens Wagner-opprør er historisk. Hva gjør Putin nå?

Og de soldatene som ikke deltok skal skrive under på en kontrakt med en russiske hær.
Og pregorsjen selv skal flyttes til Belarus.
Men ingen vet hvor han befinner seg for øyeblikket. Og hva som skjer nå? Ja, det er et godt spørsmål.
Situasjonen nå er fremdeles langt fra avklart, men det ser noen gang ut som om Russland sin styrke har vært oververdert.
Og fremdeles er det jo messensynlig scenario at dette opprører få brutale konsekvenser.
Det er rart hvis det blir ingen konsekvenser ut av dette.
Og det er jo litt overraskende om pregorsjen klarer å holde seg i livet i lang tid.
For det lører dag så kalt det Putin-pregorsjen for en forræder.
Og med vet med som har følt Putin i lang tid, at han deler motstandere med sine i to grupper, fin dere og forrædere.
Og fin dere kan man slåss mot, men forrædere de dreper man.
Det er likevel ingen vei tilbake for Putin, for han kan kanskje få tankremmen tilbake i typen.
Det vi har sett nå, det forandrer alt.
Og selv om opprørerne snudde før de nådde Moskva, så har Helgens hendelser gitt en mæktige presidenten minst fire store problemer.
Putin's første problem er at han nå har vist for alle at han har mistet kontrollen over delene av eliten.
Han har jo bygget sitt system, sin popularitet på at han skal være løfter øve politikken.
Han er denne store sager som folk kan bli om hjelp, og som rødder opp når disse udugelige ledere lengere i systemet tappes seg ut.
Og han har egentlig kontrollert elitene og hele det russiske samfunnet.
Nå spiller folk opp mot hverandre i en sånn splitt og hersk teknikk som bare har fungeret veldig bra.
Og denne krigen som har vært ordkrig først og fremst der mellom Prykoshins her og det russiske fasvaste partebange,
der setter som en sånn klassisk russisk elitekonflikt.
Men Putin har jo da tydeligvis fullstendig undervurdert Prykoshin i dette tilfelle.
Og et nøkkelspørsmål for de kommende dagene blir jo da, har han undervurdert lojaliteten til andre delene av eliten.
Og hvis han har det, då kan dette bli begynnelsen på sløtten for Putin-regime.
Og en ting er potens manglene makt over eliten i landet, en annen ting er makten over folket.
Det andre problemet er jo at den russiske krigsfasaden har fullstendig språket.
Putin nekt fremdeles for at krigen i Ukraina er en krig.
Og han kaller det jo en spesial operasjon for å gi intergavet alt det er under kontroll.
Og at situasjonen ikke vil forandre hverdagen til den vanlige russer.
Men når det ruller militærskjøretøy ut i Moskva og russiske byer blir beleiret av en lei her, så må man jo kunne tro at å den gjevne russer åpner øynene for det som skjer.
Og hvis ikke det nok, så har jo da Prigosjen en gang for alle sagt ifra om hva han mener om denne krigen.
Og det er jo ord som Putin aldri ville høre.
Altså at Forsvarsdepartementet har først presidenten bak lyset.
Og at Ukraina aldri planer å angripe Russland med Støttanat.
Og det hele var bare funnet på for at russiske forsvarstopper skulle bli rike.

[Transcript] Forklart / Ekstrautgave: Helgens Wagner-opprør er historisk. Hva gjør Putin nå?

Og han sa jo også sagt at Ruslan står bak angrep på civila Ukraina.

Dette er jo ting som er veldig åpenbart for oss, men det har jo ikke vært en del av den russiske samtalen.

Og for Putin betyr det at han ikke lenger kan skylle på vesten.

For disse ordene her kommer jo fra russere.

Altså den heren som ruller inn mot Moskva, den var jo russisk.

Så egentlig har den russiske propagandaforfattere.

For mens den russiske leihæren forlot Ukraina og marsjerte mot Moskva, så fant Ukrainerne faktisk frem popcorn.

På sosiale medier var det flere videoer av ukrainske soldater som spiste poppet mais mens de fulgte med på utviklingen i Ruslan.

Putins tredje problem er hva Ukraina gjør nå.

Jeg synes du er rart hvis den ukrainske militære leihærelsen og setter signe og spiser popcorn.

Det er vel mer trolig at de gjør det motsette, for dette er jo en enormt stor chance til å utnytte denne forvirringen og prøve å bryde gjennom det russiske forsvarsverket.

Og de fleste analytikere har jo trodd at det kom et stort slag i Ukraina, men at det er fremdeles liksom uke og måneder under.

Og det er det kanskje ikke i denne helge å gå her.

I over 20 år har Putin holdt på makten,

og i løpet av den tiden har han skapt det til Ruslan,

hvor han selv er hevet over den dagligdags politikken,

slik at han kan sitte med makten lenge.

Men systemet han har skapt kan også by på utfordringer.

Det fjære problemet til Putin, det handler om det russiske systemet.

Dette handler om de lange linjene.

Og når man har vært mye i Ruslan, så merker man fort at de er enormt opptatt av at alt skal være formelt i orden.

Man skal ha papirene i rettrekkefølge, og de skal være stemplere av så og så mange bureaukrater for at ting skal gå i orden.

Men under dette stemplere papire er det omtrent tilnærmet anarki.

De opererer i det kallet gråsonen,

og i denne gråsonen kan du få til hva som helst ved hjelp av personlige nettverk,

venner og bekjente, og penger som skifter henne.

Dette gråsonesystemet går helt til topps til presidenten.

Og så har vi sett nå at det fører til at det oppstår såne maktstrukturer som kan være mildt sagt uhellige,

som for eksempel store private herrer,

som består av topprente brutale soldater, drapsmenn og tyvere skjeldringer.

Og det er jo ikke første gang en leder angre på å ha uthul av statens maktmonopol, som Putin har gjort her.

For det finnes jo flere eksempler på at en lege her,

som er fornøyd med krigens gang og betingelsene,

den kan være ganske effektiv.

[Transcript] Forklart / Ekstrautgave: Helgens Wagner-opprør er historisk. Hva gjør Putin nå?

Men en misfornøyd lege her,
det er jo en potensiell katastrofe.
Nå har det jo skjedd veldig mye her, det som gikk.
Og det ser ut som det har råd seg litt,
betyr det at far nå er over for Putin?
Nei.
Altså flere eksperter mener,
dette betyr at Putin ikke er så beskytter opphøya som han trodde,
og kanskje meg trodde.
Og situasjonen er jo ikke løst selv om vakna soldatene i Belarus.
Og det er fremdeles ganske rart,
hvis Prigorsin får lov til å snu hele landet på hovedet,
og tvinger Putin til å holde den talen,
uten at det får noen konsekvenser.
Men det som er sikkert, er at Putin har laget et system,
som har egentlig skjent dem godt,
men at han nå kan bli offer for det samme systemet,
og han går uansett en usikker fremtid i møte.
Du har hørt en podcast fra Aftenposten.
Det var journalist Helene Kjekkestad,
som tok deg gjennom vakne gruppens opprør mot Putin nå i helgen.
Lydene du har hørt er hentet fra Nyhjøtsbyrået AP, TV2, NRK og BBC.
Denne episoden er laget av produsent Olav Ekesvik og meg,
Philip A. Johannesborg.
Resten av forklart er igjen i Føland, Synesøhol og Anders Weberg.
Og vil du høre mer om vaknegruppen?
Søke opp forklart episoden, Putin's Private Her.
Dette er den brutale vaknegruppen fra januar i år.
Angrepp 2020 i fjord kunne ha vært avverget.
Og til slutt så vil dette trolig påvirke krigen,
og då særlig Ukrainas plana.
Kronen den ligger nå på intravenøsbehandling.
Den er ekstremt til svekket. Den har det fært rett og slett.
Hver dag forklare vi en nyhetstak for deg,
så du slipper å lese igjen om alle nettavisene selv.
Og det skal vi også gjøre i hele sommer.
Mens andre har ferie, så fortsetter forklart med to episoder i uken gjennom hele sommeren.
Og det gjør vi fra 19 juni og ut juli.
Alle episodene er fortsatt helt gratis,
og følg oss gjerne i Spotify eller der du hører på podcast.
Så får du alltid vite når en ny episode er ute.
God sommer!